

Företagsekonomiska institutionen
EKONOMIHÖGSKOLAN VID
LUNDS UNIVERSITET

Kandidatuppsats
10 poäng
Januari 2006

Räntebeläggning av periodiseringsfonder

Handledare:
Maria Gårdängen
Göran Anderson

Författare:
Maria Henriksson
Elisabeth Iwahr
Malin Åkesson

Sammanfattning

Titel:	Räntebeläggnings av periodiseringsfonder
Seminariedatum:	2006-01-12
Ämne/Kurs:	FEK 582 Kandidatuppsats, 10 poäng
Författare:	Maria Henriksson Elisabeth Iwahr Malin Åkesson
Handledare:	Maria Gårdängen Göran Anderson
Nyckelord:	Periodiseringsfond, Räntebeläggnings, Grundad Teori, Reserver, Skatt
Syfte:	Uppsatsens syfte är att undersöka hur revisorer och redovisningskonsulter ser på periodiseringsfonden och den nya räntebeläggningsen samt vilka konsekvenser lagändringen har orsakat företagen.
Metod:	Undersökningen bygger på metoden Grundad Teori och de data som vi samlat in är kvalitativa. Vår ansats har varit induktiv.
Resultat:	Åsikterna om periodiseringsfonden har ändrats från att före räntebeläggningsen varit mycket positiva till att bli mindre positiva. De intervjuade tror att en följd av lagändringen blir att företagen kommer att sätta av mindre pengar till periodiseringsfonder och istället använda sig av överavskrivningar då det är möjligt. Numera kan inte periodiseringsfonden ses som ett räntefritt lån och därmed måste företagen ta hänsyn till alternativa finansieringsmöjligheter.

Abstract

- Title: The cover of interest of tax allocation fund
- Seminar date: 2006-01-12
- Course: Bachelor thesis in business administration, 10 Swedish Credits (15 ECTS)
- Authors: Maria Henriksson
Elisabeth Iwahr
Malin Åkesson
- Advisors: Maria Gårdängen
Göran Anderson
- Key words: Tax allocation fund, Cover of interest, Grounded Theory, Reserves, Tax
- Objectives: The objectives of this paper are, to examine accountants, accountant consultants opinions of the tax allocation fund and the new cover of interest. We also want to look at the consequences of the amendment in companies.
- Method: This paper is based on the Grounded Theory method and the facts we have received from our interviews are qualitative. Our approach has been inductive.
- Results: The opinions of the tax allocation fund have changed from being very positive to slightly negative after the implementation of the amendment. The respondents think that the new law might result in a reduction in use of the tax allocation fund and that the use of exceeded depreciation will increase. The tax allocation fund can no longer be seen as a loan free of interest and the companies must therefore take other financial alternative into consideration.

Förkortningar

FAR	Föreningen Auktoriserade Revisorer
FASB	Financial Accounting Standards Board
IASB	International Accounting Standards Board
IL	Inkomstskattelagen
Kap.	Kapitel
Prop.	Proposition
SCB	Statistiska centralbyrån
SRS	Svenska Revisorssamfundet
SRFS	Sveriges Redovisningskonsulters Förbund

Innehållsförteckning

1 Inledning	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Problemdiskussion	7
1.3 Syfte	7
1.4 Avgränsning	8
2 Litteratur	9
2.1 Reserver	9
2.1.1 Överavskrivningar	9
2.1.2 Periodiseringsfond	10
2.2 Lagändringen	11
2.2.1 Utformandet av lagändringen	11
2.2.2 Åsikter om införandet av räntebeläggnings	11
2.3 Räntebeläggnings i praktiken	13
2.4 Referensramen	14
2.4.1 Innebörd före form	14
2.5 Nyckeltal påverkade av räntebeläggnings	15
2.5.1 Röntetäckningsgrad	16
2.6 Redovisningsprinciper	17
2.6.1 Konjunkturutjämningsprincipen	17
2.6.2 Försiktighetsprincipen	17
2.6.2.1 Trender kring försiktighetsprincipen	19
2.7 Tidigare gjorda studier	20
3 Metod	21
3.1 Allmänt kring våra val av metod	21
3.1.1 Induktiv ansats	21
3.1.2 Kvalitativ forskning	21
3.2 Intervjuer	22
3.2.1 Semistrukturerade intervjuer	22
3.2.2 Urvalsprocess	22
3.2.3 Intervjuareffekten	23
3.3 Metod för analysprocessen	24
3.3.1 Grundad Teori/Teoribildning på teoretisk grund	24
3.3.2 Figur över vår tillämpning av Grundad Teori.	26
3.4 Bortfallsanalys	27
3.5 Kvalitetskriterier och källkritik	27
4 Resultat och analys	29
4.1 Åsikter om periodiseringsfonden	29

4.2	Användningen av periodiseringsfonden.....	30
4.3	Åsikter om lagändringen	31
4.3.1	Vem drabbas hårdast?.....	31
4.4	Synen på framtiden.....	32
4.5	Konsekvenser av räntebeläggnigen.....	32
4.6	Räntebeläggnigen i praktiken – periodiseringsfondens framtid.	34
4.7	Räntebeläggnigen – skatt eller ränta?	34
4.8	Internationalisering – försvinner reserverna i Sverige?	35
5	Slutsats.....	37
5.1	Översikt av studien med hjälp av Grundad Teori och kategorisering	39
5.2	Förslag på fortsatt forskning	40
6	Källförteckning.....	41
6.1	Litteratur	41
6.2	Elektroniska källor.....	42
6.3	Lagar	42
6.4	Orefererade källor.....	43
Bilaga 1	44
Bilaga 2	45

1 Inledning

Vi inleder detta kapitel med en bakgrund för att sedan gå vidare till en problemdiskussion som mynnar ut i vårt syfte och vår avgränsning.

1.1 Bakgrund

Att genom obeskattade reserver uppnå en försiktig redovisning var redan för 100 år sedan allmänt accepterat i olika länder. Efter första världskriget blev vikten av de obeskattade reserverna extra tydlig i Sverige. Efter krigets högkonjunktur fick vi en konjunkturedgång och de företag som använt sig av en försiktig värdering och följaktligen av obeskattade reserver var de företag som klarade sig bäst. Flera företrädare för näringsliv och utbildning menade att företaget borde ses ur ett långt perspektiv och att vinster måste kvarhållas i företaget för eventuella framtida förlustår. Med andra ord att vinsten vid goda år inte borde skattas bort eller bli föremål för utdelning utan istället kvarhållas som reserv. Denna konjunkturutjämningsprincip lagstiftades och infördes i både civil- och skattelag. En mängd olika typer av skattemässiga reserver skapades exempelvis periodiseringsreserver och anläggningsreserv. Den finansiella politiken, med syfte att underlätta konjunkturpolitiken, kritiserades dock för att ha lett till att kapital "låstes in" i företag och hindrade kapitalet från att komma till användning i den totala ekonomin. Vid den stora skattereformen 1990/91 togs därför många av reserverna bort. Men man beslutade sig för att behålla ett par av reserverna nu när företagen vant sig vid att med hjälp av reserverna ha en viss möjlighet att själva konsolidera och finansiera sin verksamhet. De två typerna av reserver som finns för aktiebolag i Sverige idag är periodiseringsfonden och avskrivning över plan. (Artsberg 2005)

Arvs och gåvobeskattningen har avskaffats vid årsskiftet 2004/2005 och samtidigt har vissa lättnader i förmögenhetsbeskattningen införts. För att kunna finansiera dessa åtgärder har en lag, grundad på proposition 2004/05:38, om räntebeläggnings av juridiska personers avsättningar till periodiseringsfonder införts. Regeringen menar att de lättnader som avskaffandet av arvs och gåvobeskattningen innebär gynnar företagssektorn och att det därför är rätt att förändringarna finansieras genom att skattereglerna för företagen förändras. Flertalet remissinstanser höll sig kritiska till att företagens skattekostnader skulle öka för att finansiera skattelättnaderna. Kammarrätten i Stockholm, FAR, SRS, SRF, Företagarna och FöretagarFörbundet framhöll att komplexiteten i skattesystemet ökar. De betonar särskilt att små aktiebolag drabbas då möjligheterna till egen finansiering av investeringar minskar och kapitalsituationen försämras. Dessa instanser ogillade därmed förslaget med räntebeläggnings på periodiseringsfonden. Även Näringslivets skattedelegation till vilken Svenskt Näringsliv, Sveriges Byggingustrier, Fastighetsägarna Sverige, Svenska Bankföreningen, Finansbolagens Förening, Stockholms Handelskammare och Svensk Industriförening har anslutit sig till var kritiska till förslaget. De framförde bland

annat att de nya reglerna om periodiseringsfonden inte borde gälla mindre aktiebolag eftersom de spelar en viktig roll när det gäller tillväxten i den svenska ekonomin. Trots alla dessa negativa åsikter mot en räntebeläggning så infördes lagändringen. Schablonintäkten som införts genom lagändringen finns numera med i inkomstskattelagen 30 kapitlet 6a §.
(Proposition 2004/05:38)

1.2 Problemdiskussion

Den 1 januari 2005 trädde den nya lagen avseende periodiseringsfonden i kraft. Lagstiftarnas syfte är att kompensera inflödet av pengar till staten från arvs- och gåvoskatten som har tagits bort och förmögenhetsskatt som reducerats. Förändringen som skett i lagen är att periodiseringsfonden nu skall räntebeläggas. Detta kan medföra stora konsekvenser för företagen, då grundförutsättningarna för användandet av periodiseringsfonden har ändrats. I november 2005 fanns det 898 718 företag i Sverige och av dem är 28 % aktiebolag (SCB: s hemsida). Över 250 000 svenska företag berörs således av denna lagändring. Lagändringen är ett aktuellt problem eftersom den har skett nyligen och att räntebeläggning tillämpas för första gången beskattningsår 2005. Det kan därför vara intressant att titta på om företagen har vidtagit några åtgärder inför implementeringen av räntebeläggningsen.

Periodiseringsfondens primära uppgift är att fungera som en buffert för eventuella framtida förlustår och därigenom minska konjunktursvängningar. Att använda sig av periodiseringsfond kommer inte vara lika förmånligt speciellt inte om räntorna går upp, då statslåneräntan utgör en komponent för att beräkna schablonintäkten som fungerar som en extra skatt. Kommer användningen av periodiseringsfonden att förändras i samband med räntebeläggning? Även påverkan på finansiella nyckeltal har uppdagats i samband med hur räntebeläggningsen ska redovisas och vi vill därför undersöka vilka dessa är och hur stor påverkan de utlöser. Vi anser därför att detta ämne är värt att belysa och att det finns ett stort intresse bland företagen.

1.3 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka om revisorers och redovisningskonsulters syn på periodiseringsfonden har förändras efter räntebeläggningsen och vilka konsekvenser lagändringen medför i företagen.

1.4 Avgränsning

Periodiseringsfonder kan användas av både juridiska personer, enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag. Den nya räntebeläggningsen gäller dock endast juridiska personer. Vi avgränsar vår uppsats till att undersöka situationen i privata bolag, för debatten handlar ofta om att de drabbas hårdare än stora företag (Engström, 2005). Svenskt Näringsliv har dessutom redan gjort en kvantitativ undersökning av de bolag som har de största obeskattade reserverna vilket troligen är de publika bolagen.

2 Litteratur

I detta kapitel utvecklar vi begreppet reserver och sedan går vi vidare och beskriver lagändringen och några av dess olika aspekter. Därefter går vi in på hur räntebeläggnings ska redovisas och kommer vidare in på ämnet nyckeltal. I slutet av kapitlet redogörs för ett par redovisningsprinciper och tidigare gjorda studier.

2.1 Reserver

(Artsberg 2005)

Ett företags reserver kan delas in i tre typer beroende på vad syftet med dem är. De tre typerna hanteras olika i redovisningen. Uppdelningen är följande:

- ❖ Reserver som finns i syfte att konsolidera företaget, t ex reservfond. Reserven består av beskattade vinstmedel. Denna reserv krävs av lagstiftningen eller av företagets stadgar.
- ❖ Reserver som är ett resultat av skillnader mellan skatterätt och redovisningsrätt. Dessa reserver kallas obeskattade reserver och utgörs som namnet antyder av obeskattade vinstmedel. Hit hör alltså periodiseringsfonden som vi fokuserar på i denna uppsats. När man sätter av pengar till en obeskattad reserv redovisas det som en kostnad trots att det inte är en resurs som förbrukas eller en prestation som har utförts. Således blir det en intäkt när företaget sedan minskar/återför den obeskattade reserven till beskattning.
- ❖ Reserver som finns för att förhindra att orealiserade vinster blir föremål för utdelning samtidigt som det gör det möjligt för företagen att ge en mer rättvisande bild av tillgångarna värde t ex uppskrivningsfond.

2.1.1 Överavskrivningar

(Thomasson, 2004)

När ett företag köper in en maskin eller ett inventarium som har en begränsad ekonomisk livslängd ska denna skrivas av inom denna tid. Den ekonomiska livslängden är schablonmässig, då man antar att liknande maskiner har samma livslängd. Avskrivningar enligt plan beräknas utifrån den ekonomiska livslängden och hur man vill göra sina avskrivningar. Det finns tre olika sätt att skriva av på, proportionell, degressiv eller progressiv. Då det skiljer mellan de redovisade avskrivningarna och de högst tillåtna skattemässiga avskrivningarna så har företagen möjlighet att skriva av mer och dessa kallas överavskrivningar. De totala avskrivningarna är en summa av avskrivningar enligt plan och avskrivningar utöver plan.

2.1.2 Periodiseringsfond

Periodiseringsfondens huvudsakliga syfte är att göra det lättare för vinstrika och expansiva företag att investera och underlätta kapitalförsörjningen. (Lodin *et al*, 2005)

Reglerna om periodiseringsfond finns i IL 30 kap. Återföringstiden för reserveringarna förlängdes från fem till sex år med start taxeringsår 2000. En näringsidkare kan numera alltså ha sex periodiseringsfonder i sin näringsverksamhet. I IL 30 kap, 5 och 6§§ står att företag får göra avdrag för avsättningar till periodiseringsfond med 25 % för juridiska personer och med 30 % för enskilda näringsidkare. En juridisk person är en sammanslutning av personer till exempel aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och kommanditbolag. Med juridisk person menas alltså ett rättssubjekt som inte är en privatperson på samma gång. Ett rättssubjekt är någon som kan ingå avtal och som kan agera part i domstol. (Lodin *et al*, 2005)

Avsättningen till periodiseringsfonden ska återföras till beskattning senast det sjätte året efter avsättningen. Varje års avsättning måste alltså skiljas åt. Företagen kan själva välja att återföra sina periodiseringsfonder tidigare än efter sex år. Genom detta har företagen ett verktyg till att utjämna förluster och en möjlighet att redovisa ett jämnare resultat över åren. Avsättningen till periodiseringsfonden är ingen verklig kostnad för företaget men det ska redovisas under rubriken bokslutsdispositioner i resultaträkningen. Periodiseringsfonden är en så kallad obeskattad reserv. I och med avsättningen så minskar den skattepliktiga inkomsten med summan av avsättningen. Om företaget inte skulle göra någon avsättning så hamnar beloppet minskat med skatt istället bland det redovisade egna kapitalet. Bokslutsdispositioner består alltså av en uppskjuten skattedel och en del eget kapital. En avsättning till periodiseringsfonden minskar alltså skattebetalningen och begränsar eventuell utdelning då en ökning av det egna kapitalet uteblir. (Lodin *et al*, 2005)

Riksdagen har nu som vi tidigare nämnt tagit beslut om en ny lag, angående periodiseringsfonder, som började gälla från och med den 1 januari 2005. Lagens innebörd är att juridiska personers periodiseringsfonder ska räntebeläggas. Enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag berörs inte av lagändringen. (Lodin *et al*, 2005) Skälet till att de undantas är att skattereglerna för dessa företag redan i nuläget är tillräckligt komplexa. Att införa en räntebeläggning av periodiseringsfonderna för dessa företag skulle öka komplexiteten i reglerna och ambitionen är den motsatta, det vill säga att förenkla regelsystemet. Regeringen gör också bedömningen att åtgärden för juridiska personen är av enkel karaktär. De ska ju bara multiplicera de befintliga periodiseringsfonderna med en given räntesats.

”Stora företag utnyttjar periodiseringsfonderna i betydligt större utsträckning än små företag. Under perioden 1995-2001 utnyttjade 60 % av aktiebolagen periodiseringsfonderna. Av dessa avsatte 77 % av de stora bolagen medel till periodiseringsfonderna, medan motsvarande siffra för de små bolagen uppgick till 36 %.” (Prop. 2004/05:38)

2.2 Lagändringen

2.2.1 Utformandet av lagändringen

(Prop. 2004/05:38)

I budgetpropositionen för 2005 anger regeringen att förändringen av periodiseringsfondssystemet kan ske på flera olika sätt:

- ❖ Avsättningsprocenten kan sänkas.
- ❖ Tidsperioden tills det att fonderna måste återföras till beskattning kan kortas ned.
- ❖ Avsättningarna kan beläggas med ränta.

Konsekvenserna för de olika alternativen blir olika. Att minska avsättningsprocenten eller korta ner tiden till återföring leder till att systemets resultatutjämningsegenskaper minskar och det ökar också skatten på egenfinansierade investeringar. En räntebeläggning leder i stort bara till den senare konsekvensen. Räntebeläggningsen leder till att den vid periodiseringsfondsavsättning skapade krediten kan jämföras med extern kapitalförsörjning. Företagen kommer alltså vid utnyttjandet av periodiseringsfonder betala för krediten men de behöver inte bli kreditbedömda av låneinstitut. Procentsatsen för räntebeläggningsen har följaktligen valts så att den ligger på ungefär samma nivå som företagen får betala för annan upplåning. Tanken är att procentsatsen ska ligga något under räntan för annan upplåning. Detta för att periodiseringsfondssystemet ska kunna fortsätta att bidra till riskkapitalförsörjningen. Av förenklings skull så använder man en ränta som redan används inom skatteberäkningen, nämligen statslåneräntan. Den så kallade schablonintäkten på periodiseringsfonderna är inte avdragsgill för företaget så därför bestäms schablonintäcksprocenten till 72 % av statslåneräntan. Regeringen säger i sin motivering till räntebeläggning av periodiseringsfonderna att åtgärden är av mindre ingripande karaktär än andra tänkbara finansieringsalternativ, såsom till exempel en höjning av den nominella skattesatsen. Man vill sträva efter att bevara förutsättningarna för att göra investeringar i Sverige och bibehålla företagets internationella konkurrenskraft.

2.2.2 Åsikter om införandet av räntebeläggningsen

Som ni kunde läsa i vår bakgrund så var flertalet av remissinstanserna kritiska till införandet av räntebeläggningsen. Här kommer några ytterligare synpunkter på räntebeläggningsen.

Man kan i ett särskilt yttrande i skatteutskottets betänkande, 2004/05 SkU:17, läsa att de borgerliga partierna (m, fp, kd, c) har en rad invändningar mot en räntebeläggning av periodiseringsfonderna. De säger bland annat att de genom räntebeläggningsen medförda skattekostnaderna skulle påverka

investeringsklimatet negativt och vidare påverka efterfrågan på arbetskraft negativt. De anser det vara viktigt med ett gott investeringsklimat och stark tillväxt vilket motverkas genom räntebeläggnings. Vidare menar de att om företagen ska kunna utvecklas även under sämre år är det viktigt att de kan fondera vinstmedel vid goda år och att detta är särskilt viktigt för små företag som har svårare med kapitalanskaffningen än stora företag. Då räntesatsen kommer variera blir det svårare för företagen att förutse de ekonomiska konsekvenserna av avsättningarna. Småföretagen drabbas också olika beroende på om de drivs i form av enskild firma eller som fåmansbolag dvs. drivs i form av en juridisk person. (Prop. 2004/05:38)

Kritiken som framförts anser utskottet är överdriven. Utskottet menar att räntebeläggnings inte kommer bli ett stort hinder när det gäller företagande och tillväxt. De menar också att avskaffandet av arvs och gåvoskatten kommer företagen till godo vilket tidigare varit ett problem vid generationsskiftet. I Prop. 2004/05:30 står det när det gäller att fåmansbolag men inte enskilda firmor drabbas av räntebeläggnings att en expertgrupp för närvarande ser över reglerna för fåmansaktiebolag i syfte att förbättra för dessa företag. (Prop. 2004/05:38)

Sveriges advokatsamfund har i en remiss yttrat sig angående ett utkast till lagrådsremissen om räntebeläggnings av periodiseringsfonderna (Fi2004/4375). De anförde att förslaget om räntebeläggnings inte strider mot det så kallade retroaktivitetsförbudet. Retroaktivitetsförbudet förbjuder beskattning retroaktivt av juridiska och fysiska personer (www.jur.lu.se). Advokatsamfundet konstaterar att spelreglerna för företagen i och med räntebeläggnings ändras i efterhand. När företagen gjorde sina avsättningar tidigare år kunde de ju inte veta om konsekvenserna som en räntebeläggnings innebär. Det är inom skatterätten viktigt att de skattskyldiga har möjlighet att överblicka konsekvenserna av sina bokslutsdispositioner. En räntebeläggnings av tidigare års periodiseringsfonder lever inte upp till det kravet. Advokatsamfundet bifaller förslaget gällande räntebeläggnings av periodiseringsfonder med ändringen att reglerna endast ska gälla avsättningar som gjorts efter ikraftträdandet. (www.advokatsamfundet.se)

2.3 Räntebeläggnings i praktiken

(Engström, 2005)

Räntebeläggnings beräknas i praktiken på följande sätt:

Summan av den skattskyldiges periodiseringsfonder vid ingången av ett beskattningsår multipliceras med 72 procent av statslåneräntan den 30 november två år innan taxeringsåret.

Exempel:

Ett aktiebolag redovisar 1000 000 kronor i periodiseringsfonder den 31 december 2004 vilket innebär att ingående balans för 1 januari, 2005 är 1000 000 kronor.

Taxeringsår = 2006 → Statslåneräntan den 30 november 2004 ska användas.

Statslåneräntan = 3,95 %

Skattesats = 28 %

Beräkning:

$1000\ 000 * 0,0395 * 0,72 = 28\ 440$ kronor

Detta belopp läggs till underlaget för skatteberäkningen. Beräkningsunderlaget för skatt ska alltså ökas med 28 440 kronor.

Aktiebolagets skatt kommer således att öka med $(28\ 440 * 0,28) = 7963$ kronor.

Den så kallade räntebeläggnings innebär i praktiken alltså en ökad skattebelastning. Räntebeläggnings ska alltså inte redovisas under finansiella poster vilket medför att räntekostnaderna döljs i form av skattekostnader.

Schablonintäkten som införts genom lagändringen finns i inkomstskattelagen 30 kapitlet 6a §:

6 a §

En juridisk person som har gjort avdrag för avsättning till en periodiseringsfond skall ta upp en schablonintäkt. Intäkten skall beräknas till 72 procent av statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret multiplicerad med summan av gjorda avdrag för avsättningar till sådana periodiseringsfonder som den juridiska personen har vid beskattningsårets ingång.

Avsättning för en andel i ett handelsbolag som enligt 3 § andra stycket dragits av vid beskattningen, skall vid tillämpning av denna paragraf anses ha gjorts av den juridiska personen vid beskattningsårets utgång. Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader, skall schablonintäkten justeras i motsvarande mån.

IL övergångsbestämmelser 2004:1323

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas på beskattningsår som påbörjas efter utgången av år 2004.

2.4 Referensramen

Referensramens syfte är att framförallt vara ett stöd för normgivarna när de skall skapa nya lagar eller bearbeta gamla normer, men det finns även andra värdefulla funktioner. Då det uppstår oklarheter vid tolkning av befintliga lagar, används den för att få vägledning hur lagarna skall tillämpas i praktiken. I vissa avseenden saknas kompletta normer och då är det tänkt att referensramen skall täcka dessa områden. IASB:s referensram bygger på två grundläggande förutsättningar, nämligen att redovisning skall göras på bokföringsmässiga grunder och att fortlevnad förutsätts för företaget. (Artsberg, 2005)

2.4.1 Innebörd före form

Egenskapen *innebörd före form* finns med i IASB:s referensram, se vidare Figur 1. Referensramen består av tillförlitlighet, jämförbarhet, relevans och begriplighet. Tillsammans med fyra olika andra egenskaper bygger *innebörd före form* upp begreppet tillförlitlighet i referensramen. De andra fyra egenskaperna är neutralitet, korrekt bild, försiktighet samt fullständighet. Tillförlitlighet står för att informationen i ett sammanhang inte skall vara behäftad med fel eller vara vinklad. Den amerikanska referensramen omfattas inte av *innebörd före form*, ändå är det synsättet självklart i USA. (Artsberg, 2005)

Figur 1 Referensramen enligt IASB, källa Artsberg, 2005 sid 168

Vad är fenomenet räntebeläggning egentligen? Är det en extra skatt eller en räntekostnad? I många sammanhang sammanfaller den ekonomiska innebörden med den juridiska formen. Om situationen inte skulle vara så, är det enligt begreppet *innebörd före form*, den ekonomiska innebörden som bestämmer hur själva händelsen skall redovisas (Artsberg, 2005). För att reda ut huruvida räntebeläggning av periodiseringsfonder enligt detta begrepp bör kategoriseras, är det viktigt att klargöra vad en skatt respektive en räntekostnad egentligen är.

Enligt Nationalencyklopedin är en skatt ”tvångsbidrag till det allmänna utan direkt motprestation” (www.ne.se). Statens inkomster i form av skatter används sedan huvudsakligen för att finansiera Sveriges välfärd, dvs. att stå för den offentliga sektorns utgifter. Utöver att finansiera välfärden finns det två andra skäl, nämligen att försöka uppnå samhällsekonomisk effektivitet och att utjämna ekonomiskt mellan olika individer i samhället. (www.regeringen.se) Ränta definieras i Nationalencyklopedin som ”Överenskommet pris på kredit som tas ut av långivaren; angivet i procent av lånesumman.” (www.ne.se)

Periodiseringsfonden fungerade före räntebeläggningsen som en form av skattecredit. Huvudsyftet var att underlätta för expansiva och vinstrika företag, vilket skedde genom dessa prövningsfria lån, där det varken krävdes säkerhet eller att någon ränta erlades. Från och med den 1 januari 2005 infördes, vilket tidigare nämnts, en schablonintäkt på det avsatt beloppet till periodiseringsfonden som skall tas upp vid beskattningsårets slut (IL 30 kap, 6a§). Detta leder till en slags ränteberegning på skattecrediten. (Lodin *et al*, 2005) Redovisningen sker i praktiken som en extra skattecostnad. Utav ovan nämnda resonemang kan det sägas att formen är skatt medan innebörden snarare är en ränta.

2.5 Nyckeltal påverkade av räntebeläggningsen

Nyckeltal används av företagens intressenter som hjälp att bedöma företagets resultat och lönsamhet (Thomasson, 2004). Konsekvenserna av att räntebeläggningsen redovisas som en extra skatt istället för en räntekostnad är att nyckeltalen påverkas. Då räntebeläggningsen redovisas som ökade skattecostnader kommer det att leda till att skattecostnaderna inte påverkar posten *resultat efter finansiella poster*. Likaså kan ökade skattecostnader leda till en förvrängd bild om hur mycket skatt företaget betalar samtidigt som räntekostnaderna blir mindre än i verkligheten. Allt detta ökar mätproblemen för analytiker. (Engström, 2005)

Vi har valt att ta upp och diskutera ett nyckeltal, räntetäckningsgrad, då det är ett bra nyckeltal som tydligt visar skillnaderna vi vill få fram.

2.5.1 Rântetäckningsgrad

Rântetäckningsgraden är ett nyckeltal av betydande karaktär, eftersom dess uppgift är att tala om hur stor förmåga företaget har att betala räntekostnaderna på sina lån. Särskilt viktigt är nyckeltalet vid stor andel lånat kapital, eftersom situationen då kan medföra höga räntekostnader, stora summor att amortera samt svårigheter att få ytterligare lån vid behov. Hur utsatt företaget är för dessa risker beräknar man genom att dividera resultat före räntekostnad med räntekostnaderna. (Hansson *et al*, 2001) Genom att använda sig utav ovan nämnda resonemang, innebär det att i de situationer då periodiseringsfonder används, påverkas räntekostnaderna så att de blir mindre. Detta leder i sin tur till att rântetäckningsgraden blir större än om samma företag i samma situation hade använt sig av andra låneformer än skattekredit.

För att förtydliga situationen kommer nedan en utveckling av exemplet som användes i 2.3. Om skatten som användes i vårt tidigare exempel i kapitel 2 istället redovisas som en räntekostnad, blir nyckeltalet rântetäckningsgrad olika.

För att visa detta exemplifierar vi båda situationerna.

Skatt resp. räntekostnad på p-fond:	7963 kr ¹
Resultat före räntekostnad:	500 000 kr ²
Räntekostnad exkl. del från p-fond:	50 000 kr ²

Rântetäckningsgrad = resultat före räntekostnader/räntekostnader

- ❖ Alternativ nr ett där räntebeläggningen räknas som en extra skatt.
Rântetäckningsgrad = $500\,000/50\,000 = 10$ gånger
- ❖ Alternativ nr två där räntebeläggningen räknas som en räntekostnad.
Rântetäckningsgrad = $500\,000/57\,963 = 8,6$ gånger

Från beräkningarna ovan kan man urskilja att det blir en skillnad mellan alternativen, men att den inte är så stor. Det blir dock en skillnad vid jämförelse mellan två företag om ett företag lånar pengar medan ett annat använder sig av periodiseringsfonden för att finansiera sina investeringar. Detta måste beaktas vid framtida nyckeltalsanalyser som ett slags mätproblem vid jämförelser. Därför anser vi det viktigt att uppmärksamma detta nyckeltal.

Finansanalytikerns rekommendation menar att detta nyckeltal är av väsentlighet genom att skriva att "rântetäckningsgraden anses av många som ett bättre mått på ett företags finansiella motståndskraft än balansräkningsbaserade soliditetstal genom att det också beaktar företagens lönsamhet". (Hansson *et al*, 2001)

¹ Beloppet kommer från räkneexemplet i avsnittet räntebeläggning i praktiken.

² Siffrorna är fingerade.

2.6 Redovisningsprinciper

2.6.1 Konjunkturutjämningsprincipen

(Artsberg, 2005)

Konjunkturutjämningsprincipen har sitt ursprung från det tyska tänkandet som infördes i Sverige under början av 1900-talet. Den är en modifierad form av försiktighetsprincipen och kallas även den kontinentala försiktighetsprincipen. På den tiden hade redovisningen främst till syfte att skydda borgenärerna och därför uppmuntrades fenomenet att skapa reserver till kommande sämre tider. Under den första tiden som reserver skapades var det i en dold form som inte gick att utläsa ur den officiella redovisningen.

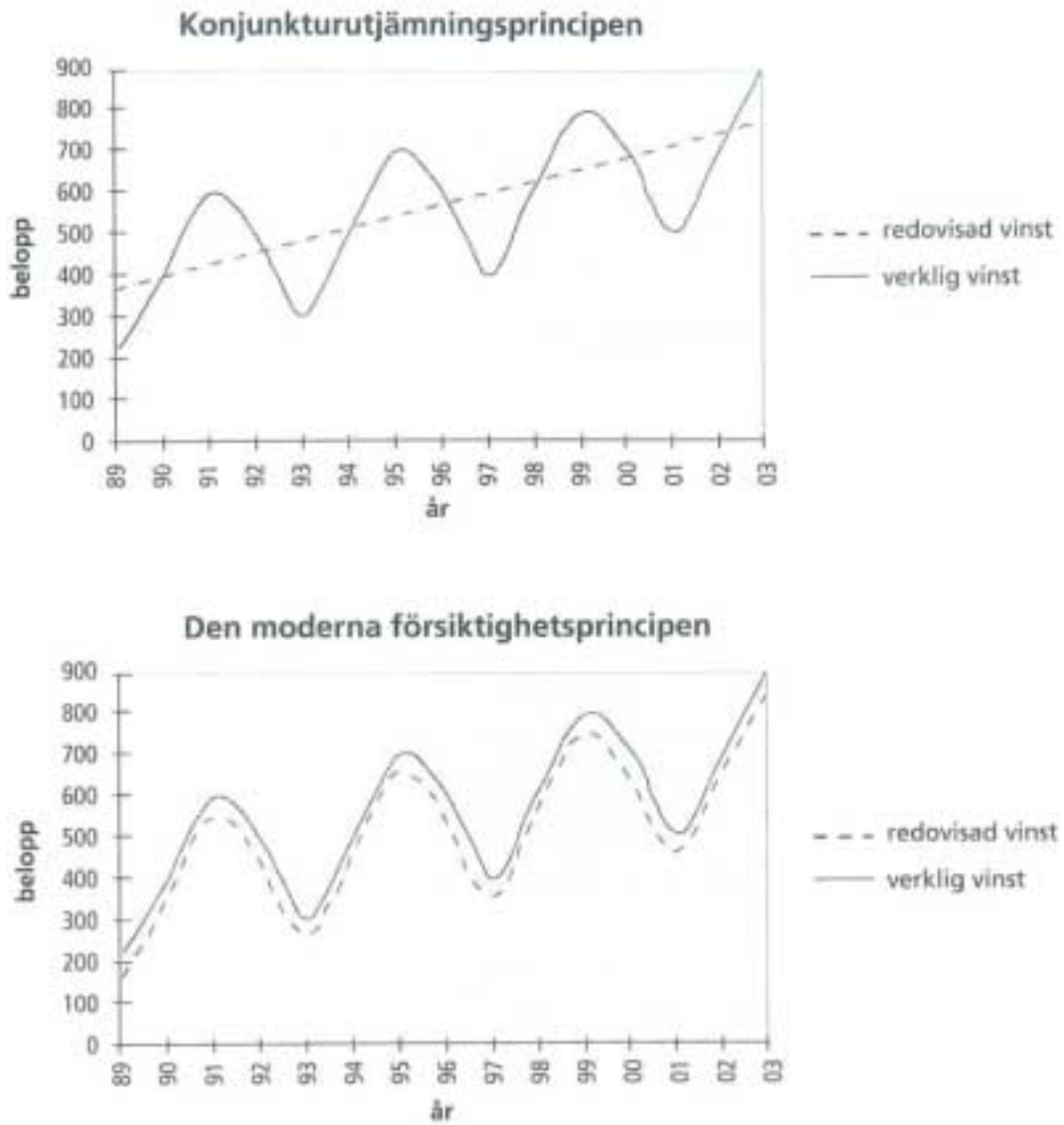
Synen på redovisningen har successivt ändrats och i 1975 års lag i Sverige finns exakta instruktioner för hur reserver skall redovisas. Anledningen till detta kan förklaras genom att det tyska inflytandet övertogs mer av amerikansk litteratur och dess uppfattning. Den amerikanska synen är baserad på att inte dölja reserver utan ge full upplysning åt aktiemarknaden, vilket delvis har sin förklaring i börskraschen på 1920-talet. Principen har till syfte att bygga upp reserver under goda år för att sedan lösa upp dem under sämre år, vilket därigenom ger ett skattemässigt jämnare resultat. Detta är medveten undervärdering av resultatet vinstår för att istället bygga upp reserver inför framtiden. Ett argument för konjunkturutjämningsprincipen är att basera synen på företagets resultat under en längre tidsperiod. Därigenom skall inte enstaka goda resultatår leda till att resurser delas ut eller beskattas bort.

2.6.2 Försiktighetsprincipen

(Artsberg, 2005)

Då konjunkturutjämningsprincipen har sitt ursprung i försiktighetsprincipen, kan det vara lämpligt att klargöra vad som skiljer dem åt. Förklaringen har ett historiskt perspektiv. Förr var konjunkturutjämningsprincipen ungefär samma som försiktighetsprincipen, men den moderna försiktighetsprincipen handlar huvudsakligen om rimlig försiktighet vid värdering men med hänsyn till normala affärsrisker. Resultatet skall ligga strax under det verkliga resultatet. Motivet bakom försiktigheten och argumentet för principen är att man inte vet vad som är verkligt resultat förrän i efterhand. Se vidare Figur 2.

IASB har med försiktighet i sin föreställningsram medan FASB har valt att inte ha med den. Anledningen till att FASB (USA) har valt den linjen är att de inte accepterar medveten undervärdering, uppbyggnad av dolda reserver eller överdrivna avsättningar. FASB menar att försiktighetsprincipens ovan nämnda konsekvenser motsäger redovisningens neutralitet, vilket därmed kan ses som kritik mot principen.

Figur 2 De två olika tolkningarna av försiktighetsprincipen, överst finns konjunkturutmjänningsprincipen och underst den moderna försiktighetsprincipen. Källa: Artsberg, 2005 sid 161

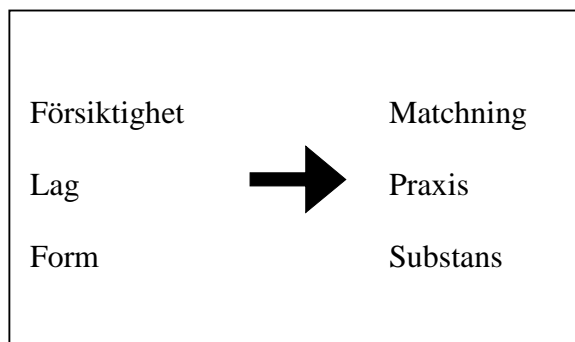
2.6.2.1 Trender kring försiktighetsprincipen

(Artsberg, 1992)

Nedanstående diskussion kring trender inom försiktighetsprincipen har vi med för att skapa en förståelse för att redovisning ständigt förändras och för att sätta försiktighetsprincipen och därmed reserver i relation till ett tidsperspektiv i kombination med dess syn på värdering.

Tidigare var det främst banker och andra långgivare som finansierade företagens verksamhet och då var det positivt att undervärdera företagens tillgångar. På så sätt fick borgenärerna en ökad säkerhet. Idag är aktiemarknaden betydligt mer utvecklad och därmed föreligger en helt annan situation än tidigare med betydligt fler aktieägare och andra externa intressenter. Förskjutningen av kapitalmarknaden från bankfinansiering till aktiefinansiering är väldigt markant även i Sverige. Efter andra världskriget ökade efterfrågan på externt kapital. Detta berodde delvis på företagens omfattande expansion och delvis på att utbudet av kapital har ökat i samband med en ökad internationalisering. På 1970-talet finansierades även industrins expansion till en betydande del av skattekrediter och subventioner. Under 1980-talet fanns en mängd olika sorters reserver. Dessa reserver bantades i omfattande grad under den stora skattereformen under början av 1990-talet.

På 1980- och 1990-talet har synen på försiktighetsprincipen förändrats till en ökad inriktning på matchningsprincipen och en delvis minskad inriktning på försiktighetsprincipen. Trenden kan beskrivas enligt Figur 3 nedan. Men varför har inriktningen egentligen förändrats? Enligt ovan nämnda resonemang har intressenternas betydelse för företagen ökat då de bland annat förser företagen med mycket pengar i form av aktieäggande. Matchningsprincipen fungerar annorlunda än försiktighetsprincipen genom att den försöker åstadkomma en mer rättvisande bild. Matchningsprincipen innebär att utgifterna kostnadsförs i samma period som intäkterna har uppstått, dvs. att kostnader och intäkter matchas. Argumentet för matchningsprincipen är att upprätthålla en rättvisande bild och den kan därför beskrivas som realistisk. Men det finns även argument mot matchningsprincipen, då det kan vara svårt att urskilja vad som är optimism respektive realism. I fråga om försiktighetsprincipen är huvudsakligen argumentet för valet av principen att resultat snarare skall underskattas än överskattas, eftersom all redovisningsmätning faktiskt görs under osäkerhet. Likaså har formens betydelse för redovisning minskat medan substansen, alltså innehållet, har ökat. Detta syns i Figur 3 nedan och diskuteras närmare i avsnitt 2.4.1. Vidare menar Artsberg (1992) att hennes studie visat en ökad fokusering på praxis och därmed ett minskat fokus på lagen.

Figur 3 Trenden att svensk redovisning går från försiktighet, lag och form mot matchning, praxis och substans. Källa: Artsberg (1992), sid 181

2.7 Tidigare gjorda studier

(www.svensktnaringsliv.se)

Den enda studien vi har hittat inom området räntebeläggnings av periodiseringsfonden är en kvantitativ studie utförd av Svenskt Näringsliv. De genomförde en enkätundersökning rörande användningen av periodiseringsfonden under andra kvartalet 2005. Vid jämförelse med vår studie så är vårt mål att få en djupare inblick i situationen som revisorer, redovisningskonsulter och företagen ställs inför i och med lagändringen gällande periodiseringsfonden.

Svenskt Näringslivs kvantitativa undersökning visar att räntebeläggnings av periodiseringsfonderna har ändrat företagens beteende och minskat användandet av periodiseringsfonden. Räntebeläggnings av periodiseringsfonderna gjorde att många företag valde att återföra sina periodiseringsfonder för att på så vis slippa att betala den så kallade schablonintakten. Detta har medfört att staten i år fått in 14 miljarder kronor mer än beräknat i skatt. Företag med brutet räkenskapsår påverkas först vid 2006 års taxering. Om de 14 miljarder kronorna som staten fått in skulle användas till att amortera på stadsskulden så skulle det ge staten en varaktig minskning av ränteutgifterna om cirka 700 miljoner kronor om man räknar med en ränta på 5 %. Många företag har ännu inte anpassat sig till eller uppmärksammat lagändringen. Nästa år beräknas staten få in 10 miljarder kronor i skatt från företag som då upplöser sina periodiseringsfonder. De oväntade skatteintäkterna ger regeringen ett större budgetutrymme och ett tillskott i kassan för finansieringen av valåret 2006. Cirka 67 % av de tillfrågade företagen säger att de i framtiden kommer att sätta av pengar i periodiseringsfonder i mindre utsträckning än tidigare eller inte alls. I undersökningen har Svenskt Näringsliv gjort ett urval på de 1200 aktiebolagen med de största obeskattade reserverna i boksluten, vilket troligtvis är de största aktiebolagen på marknaden. Företagens periodiseringsfonder är inte offentliga men de ingår alltså i posten obeskattade reserver i boksluten som är offentliga. Man har alltså gjort antagandet att det finns ett starkt samband mellan ett företags periodiseringsfonder och storleken på de obeskattade reserverna. Detta har Svenskt Näringsliv fått verifierat via SCB:s databas Frida. I Frida är storleken på företagens periodiseringsfonder angivna och på så sätt har Svenskt Näringsliv fått bekräftat att deras antagande stämmer.

3 Metod

Här nedan redogör vi för våra metodval när det gäller undersökningens utförande. Vår utgångspunkt vid våra val har varit att uppnå uppsatsens syfte.

3.1 Allmänt kring våra val av metod

3.1.1 Induktiv ansats

Vår uppsats är baserad på induktiv metod, vilket innebär att angreppssätten utgår från empirin för att utmynna i ny teori (Jacobsen, 2002). Det finns inte så mycket tidigare studier gjorda inom vårt uppsatsämne då lagändringen nyligen trätt i kraft och därför får vi gå ut med öppet sinne och se hur situationen ser ut. Metoden bör ses som en tendens och inte som ett strikt förhållningssätt. Vi har främst induktion i vår ansats men då vi alla har kunskaper inom ämnet så inser vi att vi inte förhållit oss strikt induktivt i vår studie. Vid valet av induktiv metod används också ofta grundad teori vilket även vi har valt att ha som utgångspunkt. (Bryman och Bell, 2005) Mer om grundad teori följer i slutet av detta kapitel.

3.1.2 Kvalitativ forskning

Vi har valt att använda oss av kvalitativ forskning eftersom den är bra att kombinera med vårt val av angreppssätt (induktivt). Ytterligare en anledning till vårt val av kvalitativ forskning, är att Svenskt Näringsliv redan har gjort en kvantitativ undersökning rörande räntebeläggningsen. Den största skillnaden mellan kvantitativ och kvalitativ forskning är att kvalitativ metod är mer fokuserad på ord än siffror. Inom kvalitativ forskning kan den som undersöker använda sig av exempelvis observationer, kvalitativa intervjuer, fokusgrupper och kvalitativ analys av dokument. (Bryman och Bell, 2005) Vi har valt att göra kvalitativa intervjuer eftersom vi tror att den metoden bäst besvarar vår problemställning. Dessa intervjuer kommer att vara inriktade på att gå mer på djupet inom periodiseringsfonderna och vår problemställning. Därigenom vill vi försöka skapa en representativ bild även om vi har färre intervjuobjekt, jämfört med om vi hade valt att utföra en kvantitativ studie.

Kritik som framförts mot kvalitativ forskning är att det kan vara svårt att generalisera resultatet. Oftast är det en mindre grupp som blivit undersökta och resultatet som man får fram kanske inte är karakteristiskt för den stora gruppen. Detta är något man får ta i beaktande när man läser vår uppsats. (Bryman och Bell, 2005)

3.2 Intervjuer

3.2.1 Semistrukturerade intervjuer

De två viktigaste formerna av kvalitativa intervjuerna är ostrukturerade intervjuer och semistrukturerade intervjuer. Vid kvalitativa intervjuer läggs stor vikt på den intervjuade personens egen uppfattning och inställning. Vi har använt oss av den semistrukturerade intervjuformen, då den formen passar bra i vår undersökning, eftersom vi redan från början har en relativt tydligt fokus och frågeställning. En ytterligare aspekt som motiverar valet av semistrukturerad intervju är det faktum att vi är tre stycken olika intervjuare. Anledningen är att vi vill upprätthålla jämförbarheten, när flera olika personer intervjuar olika respondenter. Enligt denna metod, har vi som intervjuar möjlighet att avvika från frågeschemat, den så kallade intervjuguiden. Detta leder till ökad flexibilitet och syftet med kvalitativa intervjuer är just att få fylliga svar. (Bryman och Bell, 2005)

Vid intervjun har vi använt oss av en intervjuguide med 10 stycken ämnen formulerade till frågor, se bilaga 1. Frågorna behöver, enligt semistrukturerad modell, inte komma i samma ordning under intervjuer med olika respondenter. Likaså har vi som intervjuar möjlighet att utforma egna, nya frågor i anslutning till intervjuguiden. Generellt sätt bör man relativt strikt följa frågeschemat såsom det är skrivet, vilket vi har gjort i största möjliga mån. (Bryman och Bell, 2005) När vi har funderat på vilka frågor vi skulle ställa frågade vi oss vad syftet med intervjun ska vara och vilken information vill vi att svaren ska ge (Eriksson och Wiedersheim-Paul, 1997). Våra första frågor är ganska neutrala, de handlar mer om vilken bransch revisorn respektive redovisningskonsulten tillhör och hur stort företaget är som de jobbar för. Vi avslutar även intervjuerna med en neutral fråga, vilket Patel och Davidson förespråkar (Patel och Davidson, 1991). Vid utformningen av frågorna har vi tänkt på att undvika långa frågor då respondenten kan tappa tråden. Det är också viktigt att inte ställa ledande frågor eller negationer, dvs. nekande frågor (Patel och Davidson 1991).

Vi bestämde oss för att göra telefonintervjuer då det är lättare att genomföra jämfört med en besöksintervju eftersom vårt urval är redovisningsbyråer från hela landet. Telefonintervjuer har också hög svarsfrekvens till skillnad från postenkäter och telefonintervjuer har även en låg kostnad per intervju. Vår tid är dessutom begränsad varför postenkät är ett sämre alternativ. (Eriksson och Wiedersheim-Paul, 1997) Varje intervju tog mellan 15 och 30 minuter att genomföra. Perioden då intervjuerna genomfördes var den 28 november till den 7 december.

3.2.2 Urvalsprocess

Vi har valt att intervju totalt 25 stycken olika redovisningsbyråer och pratat med både redovisningskonsulter och revisorer. Anledningen till att vi valde att intervju just 25 respondenter är dels att vi var tidsmässigt begränsade och dels att vi kände att vi inte fick fram någon ny variation på data vid de sista intervjuerna. För att få en så stor geografisk spridning som möjligt, har vi valt representanter

från hela landet. Spridning har även varit utgångspunkt ifråga om storlek på redovisningsbyråer. Vi har namngett våra respondenter som stora respektive små byråer. De stora omfattas av Ernst & Young, Öhrlings PricewaterhouseCoopers, KPMG, Lindebergs Grant Thornton och LRF. Dessa byråer finns i hela landet och således i många städer. Övriga respondenter klassificerade vi som små byråer. Urval av respondenter med så stor spridning som möjligt är viktigt för att säkerställa att intervjupersonernas egenskaper skiljer sig åt (Bryman och Bell, 2005). Dock har vi valt respondenter som huvudsakligen har insikt om och är inriktade på mindre aktiebolag. Detta eftersom vårt syfte är att utreda förekomsten av periodiseringsfonder och konsekvenser av räntebeläggningsen i samtliga branscher i hela Sverige, men med begränsning till privata aktiebolag. Urvalsprocessen består av att vi har gått in på Gula sidorna på Internet och valt intresseområde ”Ekonomi och juridik” och sen har vi klickat vidare till ”Konsulter och rådgivning” för att slutligen gå in på ”Redovisningskonsulter”. Där fann vi redovisningsbyråer som var uppdelade efter geografiska områden vilka vi valde bland.

3.2.3 Intervjuareffekten

Telefonintervjuer har en mycket positiv egenskap utöver att de är kostnadsnåla, nämligen att de minskar intervjuareffekten. Detta eftersom intervjun fungerar på ett anonymt sätt och att respondenten inte upplever fysisk närvaro av oss som intervjuare. Tendensen är oavsett om det rör sig om en personlig- eller en telefonintervju att den som intervjuar påverkar respondenten i mer eller mindre omfattande utsträckning. Faktorer som kan påverka är bland annat ens utseende, klädsel, röst, kroppsspråk och engagemang. (Jacobsen, 2002) Vid våra telefonintervjuer har vi beaktat att det är främst rösten och vårt engagemang som påverkar respondenten och därmed även präglar intervjun. Vi ser dock inte detta som något stort problem i vårt fall, eftersom vi har diskuterat fenomenet i stor utsträckning i samband med att intervjuerna inleddes.

Ett större problem för oss är istället det faktum att vi alla tre har utfört intervjuerna. Vårt bakomliggande motiv till denna fördelning är att vi alla tre ville få möjlighet att intervju, då det är en nyttig erfarenhet för framtiden. Likaså krävdes det drygt hundra telefonsamtal för att få fram 25 stycken respondenter att intervju, eftersom flertalet av dem som vi ringde upp inte var intresserade eller hade tid att ställa upp på en intervju (se vidare bortfallsanalysen). Så många samtal var krävande vilket bidrog till vårt val att använda oss av tre stycken som utförde intervjuerna. Nackdelen med vårt val är att vi alla har olika egenskaper som kan påverka respondenterna, vilket kan utmynna i olika resultat beroende på vem som utfört intervjun. Men faktum är att vi i många fall har fått relativt liknande svar oberoende av vem som utfört intervjun. En viss grad av intervjuareffekt kommer alltid att finnas vid kvalitativa studier och vi har nämnt de delar som vi främst tror är kritiska. Därmed kan de beaktas och underlätta för eventuella jämförelser med andra studier i framtiden.

3.3 Metod för analysprocessen

Vi analyserar för att skapa en överskådlighet över all data. Det gäller att välja ut relevant data och på så sätt skapa en förenkling. Utan denna förenkling får vi inte den önskade överskådligheten. Man försöker hitta mönster, relationer och orsakssamband. Hur vi ska genomföra vår analys styrs av den beskaffenhet som våra data har och vad det är för slags kunskap vi är intresserade av att producera. En del av våra data kan trots att den kännetecknas som kvalitativ översättas till tal och möjliggör för oss att visa resultatet i diagramform. Likaså kan en del av våra data inte översättas till siffror utan måste redovisas i textform. (Andersen, 1998)

3.3.1 Grundad Teori/Teoribildning på teoretisk grund

Glaser och Strauss har utvecklat en metod för analys av kvalitativ data som kallas Grundad Teori. Teorin har sedan vidareutvecklats av dem båda på varsitt håll vilket har lett till en debatt om vad Grundad Teori egentligen innebär (Bryman och Bell, 2005). Vi har i huvudsak inriktat oss på Glasers utveckling av Grundad Teori genom att främst använda oss av Bengt Gustafssons bok "Metod: Grundad Teori för ekonomer". Grundad Teori är de principer som ligger till grund för de flesta kvalitativa analyser. Datainsamling, analys och teori är sammanflätade i varandra. Rent praktiskt börjar man som ett oskrivet blad för att därefter successivt få en bild om vad som är relevant att studera vidare och då utveckla ny teori kring ämnet. Grundad Teori lämpar sig bra för fenomen som saknar teoribildning och för fenomen som får konsekvenser. Här anser vi att räntebeläggningsen passar bra in då det som vi tidigare nämnt är en ny lag som precis trätt ikraft. Grundad teori är en väldigt komplex metod för att analysera sin data och ju fler gånger man tillämpar den desto mer får man ut av den (Gustavsson, 1998). Detta är första gången för oss som vi tillämpar denna metod och därför har vi kanske inte lyckats fånga teorin i sin helhet. Vi har i vår uppsats använt delar av analysverktyget Grundad Teori. Vi har tillämpat de delar som varit möjliga och vissa delar har vi bortsett från på grund av att bland annat tid utgör en begränsning i vår uppsats. Viktiga redskap som används i Grundad Teori är:

❖ Teoretiskt urval

Teorin som skapas utav data som samlats in ska syfta till att maximera möjligheten att upptäcka variationer. Det försöker vi åstadkomma genom att intervjua redovisningsbyråer på olika stora orter och med en stor geografisk spridning i Sverige som vi beskrivit i avsnittet urvalsprocessen. Den geografiska spridningen bidrar till att vi får en bra fördelning mellan de olika branscherna som redovisningsbyråerna jobbar med. Branscherna skiljer sig åt lite beroende på var i landet man befinner sig. I norra Sverige är t ex skogsbruk och renskötsel vanligt förekommande vilket det inte är i södra Sverige. Där är istället t ex jordbruk mer utbrett. Likaså har vi försökt att välja olika storlekar på redovisningsbyråer för att

ytterligare maximera urvalet. Att maximera skillnaderna i urvalet är en väsentlig punkt inom Grundad Teori (Gustavsson, 1998).

❖ Kodning

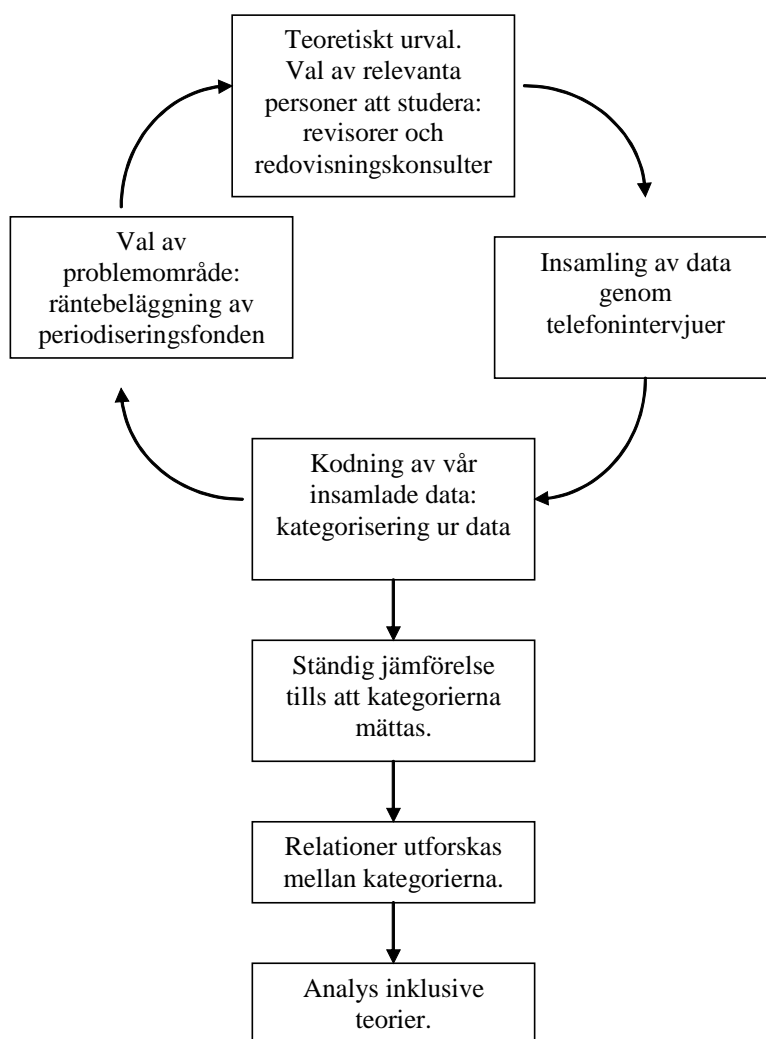
Kodning är en viktig process som innebär att man etiketterar, åtskiljer, sammanställer och organiserar data (Bryman och Bell, 2005). Kodningen går ut på att man delar upp den insamlade datan i olika kategorier. Vi har utifrån vår intervjuinsamlade data utformat 9 stycken olika kategorier som vi sedan använt som rubriker i vårt resultat- och analyskapitel. Dessa kategorier växte successivt fram under perioden då vi genomförde våra intervjuer. Det var vissa inslag från konversationerna med våra respondenter som utmärkte sig och återkom gång på gång. Dessa ämnen gjorde vi till en egen kategori. Det frågeformulär som vi använde oss av var en hjälp för oss att föra konversationen med våra respondenter framåt. Det hjälpte oss också att säkerställa att vi skulle få med tankar och åsikter för att knyta an till uppsatsens syfte.

❖ Teoretisk mättnad

Med teoretisk mättnad menas att man fortsätter med sitt urval, i vårt fall att intervjua redovisningsbyråer, tills att vi bedömer att den data man fått fram är mättad, det vill säga att all relevant data och all variation på data framkommit. Här är vi begränsade då vi inte kan bygga vidare på vår uppsats då vi är tidsmässigt bara har 10 veckor till vårt förfogande. Vi upplevde dock att vi efter cirka 20 intervjuer inte fick fram så mycket nytt, dvs. att vår data var så gott som mättad.

3.3.2 Figur över vår tillämpning av Grundad Teori.

Vi visar nedan en schematisk bild över vårt tillvägagångssätt vid tillämpning av Grundad Teori. Figuren har sin start i ”Val av problemområde” och det är en ständig rörelse mellan stegen i cirkeln tills det att datan blir mättad. Slutsteget i figuren är analysen.

Figur 4 Arbetsgång vid tillämpning av Grundad Teori. Källa: Bryman och Bell (2005) Modifierad form av figur på sid 453.

3.4 Bortfallsanalys

Inom bortfallsanalysen måste vi ta hänsyn till två typer av bortfall, dels bortfall av uppgiftslämnare och dels bortfall på vissa enskilda frågor (Jacobsen, 2002). I vår studie har vi ett stort bortfall av de personer som vi har ringt upp, vilket kan påverka vårt resultat. De som valt att inte delta i vår undersökning har främst uppgett att de inte har haft tid, att de redan har svarat på många undersökningar från studenter, att de inte vill eller att de inte arbetar med aktiebolag och därmed inte är intressanta i vår undersökning. För att minska bortfall p.g.a. tidsbrist har vi frågat om vi kan återkomma vid ett senare tillfälle, vilket har hänt i ca 50 % av våra telefonintervjuer. Vår svarsprocent kan tyckas vara relativt låg, se vidare avsnittet 3.2.3 om Intervjuareffekten. Det viktigaste att ta hänsyn till enligt Jacobsen (2002) är inte hur många som svarar utan vem som gör det. I vårt fall tror vi inte att bortfallet påverkar resultatet markant negativt utan att bortfallet är ganska slumpmässigt, då vi utifrån vårt perspektiv inte sett något mönster eller samband på bortfall av intervjupersoner. Dock är det vissa frågor och ämnen som har högre bortfall än andra. Förklaringen kan ligga i att de nyss nämnda frågorna kräver en större kunskap inom ett specifikt ämne som kanske inte respondenten behärskar fullständigt och därför väljer att inte besvara.

3.5 Kvalitetskriterier och källkritik

(Gustavsson, 1998)

Till Grundad Teori hör en mängd olika kvalitetskriterier och begreppen validitet och reliabilitet används inte. Vi har valt att använda de kriterier som beskriver kvaliteten på vår uppsats bäst.

Ett kvalitetskriterium är att *teorin ska fungera* i verkligheten genom att förklara situation som råder och förutsäga vad som kommer att hända i framtiden. Vi tycker att vi har lyckats ge en bild av vad som händer nu men att det är svårt att säga något säkert om framtiden.

Teorin ska ha relevans, innebär att teorin ska vara betydelsefull för vad som sker inom vårt forskningsområde. Om teorin är relevant så ger den aktörerna, i vårt fall företagen och redovisningsbyråerna, en bättre förståelse som kan hjälpa dem på vägen i hur de ska komma fram till en lösning på sina problem eller valmöjligheter. Vi tror att vi kommit en bit på väg med att uppnå detta kriterium men att man samtidigt får beakta att det är ett komplext ämne. Räntebelägningen är fortfarande ett relativt nytt fenomen vilket medför en viss osäkerhet hur företagen bäst bör agera.

Modifierbarhet innebär att teorin ska vara föränderlig om annorlunda data tillkommer. Vi har inte kunnat dra så många generella slutsatser utan vår data bör tåla eventuella förändringar. Vi har dock kunnat se tendenser i hur företagen i nuläget agerar vilket kan kopplas till kvalitetskriteriet *upptäckt*. Vi har försökt få fram samband mellan räntebelägningen och periodiseringsfondens användande.

Vår *tillämpningsskicklighet* ska diskuteras utifrån om vi genomfört vår studie enligt metoden Grundad Teori. Här spelar saker som mättnadsprocess och kategoriutveckling in. Grundad Teori är som vi tidigare nämnt en väldigt komplex metod för analysarbetet. Det är första gången vi tillämpar denna metod och därför finns det säkert delar i vårt tillvägagångssätt som hade kunnat utföras på ett mer korrekt sätt.

I det *Processuella kvalitetskriteriet* granskas hur arbetet gått till. Hit hör bland annat vår urvalsprocess för våra intervjuer. Vår avsikt vid urvalsprocessen var att få så stor spridning på egenskaper hos våra intervjuobjekt som möjligt. Detta gjorde vi genom att försöka få en geografisk spridning och försöka åstadkomma en jämn fördelning mellan små och stora redovisningsbyråer. Vi har dock trots våra försök att uppnå geografisk spridning kanske fått lite många respondenter i Skåne och för få i en storstad som Stockholm. Dessutom har vi en snedfördelning när det gäller antalet revisorer kontra redovisningskonsulter. Förklaringen är den att revisorer var svårare att nå och att vi ofta blev kopplade till en redovisningskonsult när vi sa att vi ville prata med någon av de två. Något som vi kom på i efterhand var att det kunde ha varit intressant att veta hur länge våra respondenter varit verksamma inom sitt yrke. Det kanske är så att kunskap och intresse skiljer sig åt beroende på hur länge de arbetat med redovisning.

Kvalitetskriteriet *engagemang* säger att en Grundad Teori-studie ska vara intressant, rolig och utvecklande att genomföra. Vi tycker vi har hittat ett uppsatsämne som vi alla tre känner är stimulerande. Tidigare har vi alla läst beskattningsrätt och det var därifrån vi fick idén och inspiration till vårt val av ämne. Det har varit lärorikt och utvecklande både när det gäller ämnesval och samarbetet inom gruppen.

Förförståelsehantering betyder att man i en Grundad Teori-studie ska vara medveten om sin förförståelse. Det optimala enligt Grundad Teori är att man har så liten förförståelse inom uppsatsämnet som möjligt. Vi har alla kunskap inom företagsekonomi och beskattningsrätt men lagändring angående periodiseringsfonden började nyligen gälla och därför är vår förförståelse relativt låg.

4 Resultat och analys

Vi har valt att i detta kapitel kombinera resultatet och analysen. Det gör vi för att vi tycker det underlättar läsningen av uppsatsen.

Vi har numrerat våra intervjuer från 1 till 25 och vi hänvisar till dessa numreringar i den löpande texten nedan. Vi gjorde det för att underlätta läsningen av resultat och analys. I bilaga 2 finns statistik över våra respondenter. Det som anges till varje nummer är respondentens kön, storlek på redovisningsbyrå, yrkesroll och stad. Alla våra respondenter hålls anonyma när det gäller namn och firmanamn. Detta tror vi respondenterna såg som något positivt och även det faktum att vi inte bandade intervjuerna då de kände att de kunde prata mer fritt.

4.1 Åsikter om periodiseringsfonden

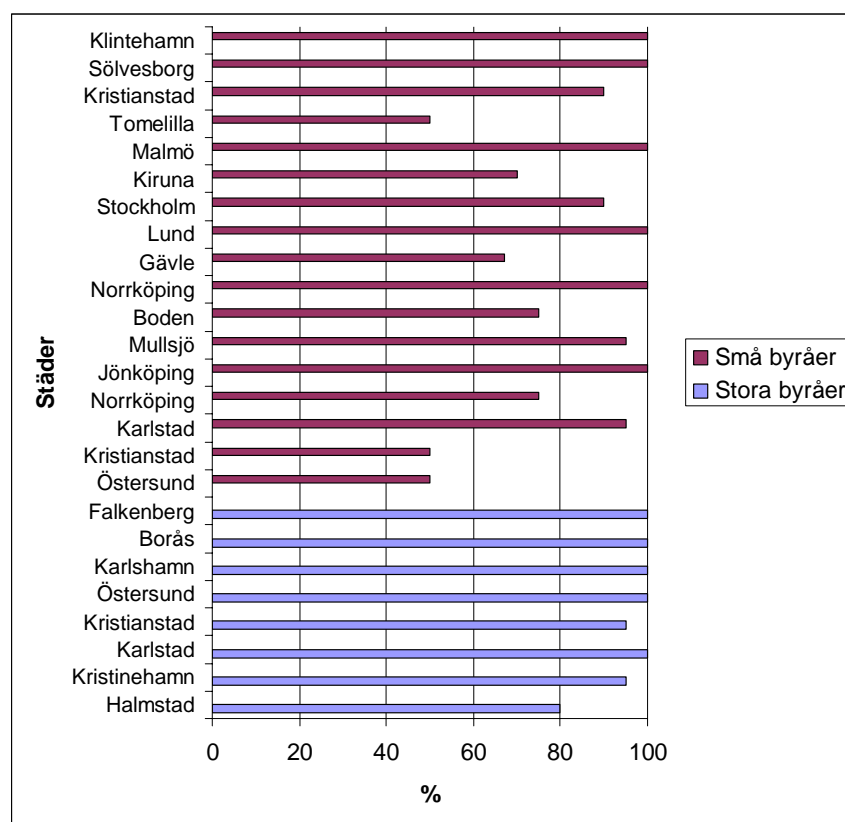
Våra respondenter var väl insatta i periodiseringsfondens huvudsakliga syfte och åsikterna om periodiseringsfonderna var överlag väldigt positiva. Då det är frivilligt att sätta av till periodiseringsfond så tycktes det inte finnas så många negativa synpunkter. Ett par stycken av våra respondenter nämnde dock att reserver var ovanligt i internationella sammanhang och att de utländska bolagen därför hade svårt att förstå det svenska systemet. Det framkom även att åsikterna inte skiljde sig åt mellan stora redovisningsbyråer och små redovisningsbyråer. En åtskillnad lade vi dock märke till. Det var 4 stycken av de små redovisningsbyråerna som vi intervjuade som påpekade att man skulle tänka på att det var en skatteskuld och att vissa av deras klienter inte ville stå i skuld staten. En anledning till att de tänker så kan kanske vara att deras klienter är små aktiebolag som har väldigt lite kunskap om hur systemet fungerar. De ser kanske inte möjligheterna som periodiseringsfonderna faktiskt kan erbjuda utan ser det bara som en skuld som ska betalas senare.

Hälften av alla respondenter nämnde spontant att periodiseringsfonden var ett bra sätt för företagen att kunna jämna ut sitt resultat vid konjunktursvängningar. Knappt hälften nämner att periodiseringsfonden är en för företagen bra möjlighet till skattecredit som innan räntebeläggnings kunde jämföras med ett räntefritt lån. Ett par stycken (7 och 22) utvecklade resonemanget om skattecredit genom att säga att periodiseringsfonderna var något positivt innan räntebeläggnings då det gäller att finansiera företagens investeringar. Att investeringsklimatet kommer försämrats pga. lagändringen är något som tagits upp av de borgerliga partierna som vi skrivit om i teorikapitlet. De menar att försämrat investeringsklimat leder till minskad efterfrågan på arbetskraft med negativ effekt på tillväxten som följd. Respondent (22) tog upp och diskuterade ett exempel där ett bussbolag tidigare i stor utsträckning hade använt sig av periodiseringsfonden då de planerade framtida investeringar. Han menade att det bästa för bussbolaget var att sätta av till periodiseringsfonder och därefter använda dessa fonder för att investera i en ny

buss. Periodiseringsfondens funktion var då att underlätta själva investeringen. Numera efter räntebelägningen är situationen annorlunda, då det har blivit viktigt att ta hänsyn till vilken ränta som bolaget kan låna pengar för och därefter avgöra om de väljer att sätta av pengar till periodiseringsfonden eller att endast låna pengar vid investeringstidpunkten. Detta kräver mer eftertanke och även om periodiseringsfonden väljs så kommer den inte att vara lika förmånlig som innan.

4.2 Användningen av periodiseringsfonden

Det anges i Prop. 2004/05:38 att 36 % av de små bolagen satte av pengar till periodiseringsfonder under perioden 1995-2001. Våra intervjuer gav oss uppfattningen att periodiseringsfonden används av de privata bolagen i mycket större utsträckning än så se Figur 5. Nu var ju inte vår fråga så specifik då vi inte frågade om användandet mellan ett visst antal år utan svaren vi fick var mer en av revisorn eller redovisningskonsulten uppskattad andel. Här kan vi dock se en skillnad på våra uppgifter från samtalen med små respektive stora bolag. De sju respondenterna som angav det lägsta användandet av periodiseringsfonden kom alla från små redovisningsbyråer. Kanske är det så att dessa redovisningsbyråer har väldigt små aktiebolag som klienter och att dessa i sin tur inte visar så stora vinster att det är lönt att använda periodiseringsfonden.

Figur 5 Hur stor andel av de privata aktiebolagen som redovisningsbyråerna arbetar med använde periodiseringsfonden innan lagändringen.

4.3 Åsikter om lagändringen

Regeringen medger att sättet att utforma lagändringen på främst skulle öka skatten på företagens egenfinansierade investeringar och i mindre grad påverka resultatutjämningseffekten. Det nämndes även av de intervjuade att periodiseringsfonden fortfarande var bra för företag med konjunktursvängningar. Drygt hälften av de tillfrågade ansåg att systemet var bra innan räntebeläggnings infördes men att lagändringen dock kommer påverka resultatutjämningseffekten.

Det var två respondenter (5 och 25) i vår undersökning tyckte att lagändringen var vettig medan resten var negativt inställda mot lagändringen precis som flertalet remissinstanser också varit som vi angett i tidigare kapitel. Våra respondenter sa dock att de accepterar det som blivit och att de inte funderar så mycket på hur det kunnat göras bättre. Det framkom dock tankar från ett fåtal att lagändringen kommit plötsligt och att lagändringen bara borde gälla avsättningar som görs efter lagens ikraftträdande. Denna åsikt delar de med andra ord med Advokatsamfundet.

Två av respondenterna (4 och 5), vilka båda jobbar på stora redovisningsbyråer menade att reglerna nu blev krångliga främst med tanke på att små bolag nu har svårt att veta hur de ska göra. Den rent arbetstekniska biten för redovisningskonsulterna och revisorerna gällande räntebeläggnings sågs inte av någon som något problem vilket de delar med regeringen som ju gjort bedömningen att åtgärden är av enkel karaktär. Ovan nämnda respondenter (4 och 5) sa att de som yrkesmän såg det som positivt att reglerna blev krångligare för nu skulle de få mer att göra då företagen inte själva har kunskap om detta.

Företagandet och tillväxt är självklart viktigt och under alla våra intervjuer så var det bara en liten redovisningsbyrå (20) som nämnt att detta blir drabbat på grund av lagändringen. Då en så liten del av alla samtal kom att påpeka detta så förmodar vi att så gott som alla respondenter, stora som små byråer, mer är inne på skatteutskottets linje som menar att räntebeläggnings inte kommer att bli ett hinder när det gäller företagande och tillväxt.

4.3.1 Vem drabbas hårdast?

De vi intervjuade är medvetna om att lagen infördes för att kompensera för att arvs och gåvoskatten tagit bort. Däremot så tyckte de inte det var rättvist att bara straffa företagen för det. Alla våra respondenter delade åsikten att de tror att de privata aktiebolagen drabbas hårdare än de publika aktiebolagen av lagändringen. Det diskuterades att de privata aktiebolagen har svårare att klara svängningar i konjunkturen och de behöver därför en skattelättnad för att jämna ut svängningarna. Privata bolag befinner sig i en rårare finanssituation då de oftast har sämre soliditet än publika aktiebolagen. Många tankar och funderingar framkom och här är några av dem:

- ❖ Uträkningen av räntebeläggnings görs likadant för både privata och publika aktiebolag så procentuellt sett är det lika men jag tror ändå att det slår hårdare mot de privata aktiebolagen då de publika bolagen ofta har tillgång till mer likviditet.
- ❖ Publika aktiebolag kan genom nyemission få in mer pengar till bolaget medan privata ofta har svårt att skaffa nytt kapital. Därför drabbas privata hårdare.
- ❖ Privata aktiebolagen är mer kostnadskänsliga än de publika och de ligger ofta på marginalen.
- ❖ Många av de publika aktiebolagen har ju valt att återföra sina periodiseringsfonder vilket kräver mycket likviditet för att kunna betala skatten. Då de privata aktiebolagen ofta inte har likvider så de kan betala skatten för att återföra sina periodiseringsfonder så måste de ha dem kvar och de blir därmed tvungna att betala räntebeläggnings. De har med andra ord oftast inget annat val än att behålla sina fonder och drabbas därför hårdare än de publika.

4.4 Synen på framtiden

Vi befarade att våra intervjupersoner skulle vara ovilliga att svara på följande fråga då den är politiskt laddad: *Det finns en politisk aspekt rörande införandet av räntebeläggnings. Vid ett regeringsskifte kommer lagändringen förmodligen tas bort igen. Tar ni hänsyn till detta när ni råder era klienter?* Det visade sig att våra misstankar var obefogade, de var väldigt öppna och diskuterade villigt ämnet. Vi fick helt klart uppfattningen att företagen lever i nuet efter rådande lagar och inte går händelserna i förväg när det gäller valet 2006. De tittar på hur den finansiella situationen ser ut i varje företag och utgår från den. De berättar för sina klienter vad som skett och vad som eventuellt händer vid ett regeringsskifte. Klienterna får sedan själva stå för spekulationerna om framtiden. Ett par av de stora redovisningsbyråerna (7 och 13) som vi intervjuade hade uppfattningen att räntebeläggnings handlade om små summor och att det därför inte hade så stor påverkan på företagets ekonomi. Detta skriver vi vidare om i nästa avsnitt.

4.5 Konsekvenser av räntebeläggnings

Dryga majoriteten av redovisningskonsulterna och revisorerna har tydligt sett ett mönster i att företagen har fört tillbaka delar av eller samtliga periodiseringsfonder. En avgörande fråga huruvida de återfört hela eller delar av periodiseringsfonden är vilken ekonomisk situation som företaget befinner sig i, dvs. om de har likvida medel så att en återföring är möjlig. Nästan alla redovisningskonsulter och revisorer berättade att de rekommenderade sina klienter att föra tillbaka periodiseringsfonden men att det var en hel del företag som inte

kunde återföra pga. likviditetsbrist. En revisor (16) sa att de som hade god likviditet återförde samtliga sina periodiseringsfonder medan de som hade likviditetsbrist återförde i omgångar. I många av företagen som han reviderade hade en återföring av periodiseringsfonderna för år 2004 utförts. En annan revisor (5) talade om att de på sin revisionsbyrå råder sina klienter att föra tillbaka sina periodiseringsfonder om deras klienter antingen har likviditet så att det är möjligt eller om de kan låna pengar till under statslåneräntan.

En respondent (19) berättade om ett annat fenomen som uppstått till följd av räntebeläggningen. Nämligen det faktum att företagen hellre gör överavskrivningar då det är möjligt istället för att sätta av pengar i periodiseringsfonder. Anledningen till det är att undvika den extra skatt som periodiseringsfonden medför.

Några av våra respondenter (1, 14 och 20) sa att de inte rådde sina klienter till att sätta av mer pengar till periodiseringsfonden, men inte heller att alla periodiseringsfonderna skulle lösas upp omgående. Den kategorin av redovisningskonsulter och revisorer som inte råder sina klienter till att föra tillbaka sina periodiseringsfonder eller som inte har sett ett mönster vid revision av företag, styrker att periodiseringsfonden fortfarande är en mycket bra resultatutjämningsåtgärd. Detta resonemang utvecklade speciellt en revisor (7) som menar att lagändringen faktiskt bara innebär en mindre extra skatt. Han tror även att om företagen haft kunskap om hur lite pengar räntebeläggningen egentligen handlar om så hade de troligen inte återfört sina periodiseringsfonder. Det har blivit lite hysteri kring räntebeläggningen trots den låga räntesatsen, menar revisorn vidare. Avslutningsvis säger han att inför framtida investeringar och för att utjämna resultatet är periodiseringsfonder fortfarande ett utmärkt alternativ.

När vi analyserar resultaten ovan angående periodiseringsfondens användningsgrad efter lagändringen och eventuella åtgärder inför lagändringen så kan vi först och främst säga att majoriteten av de revisorer och redovisningskonsulter som vi intervjuade har rekommenderat sina klienter att föra tillbaka företagets periodiseringsfonder. Resultatet stämmer bra överens med tidigare gjorda studier, vilket vi nämnt tidigare i analysavsnittet. I vår studie ville vi få en djupare insikt och förståelse varför företagen återför och vilka argumenten för och emot en återföring är, alltså hur konsekvenserna av räntebeläggningen ser ut. Revisorer och redovisningskonsulter har tagit upp och diskuterat många avgörande faktorer vid ett beslut kring en upplösning av periodiseringsfonderna eller ett val att behålla dem. De viktigaste kriterierna för att återföra företags periodiseringsfonder är om företaget har likvida medel så att en återföring är tekniskt möjlig att genomföra eller om företagen har möjlighet att finansiera återföringen via lån som är lägre än statslåneräntan. Ett ytterligare motiv för att behålla periodiseringsfonderna är om pengarna kan förräntas till en bättre procentsats än de kostnader som räntebeläggningen medför. En individuell bedömning bör göras för att bedöma företagets framtidsutsikter resultatmässigt och ur investeringsperspektiv. Då periodiseringsfonden är ett prövningsfritt lån utan säkerhet kan vissa företag vara tvungna att välja skattekrediten och inte vanliga banklån. Dock är det helt klart att räntebeläggningen har haft en tydlig påverkan på inställningen till periodiseringsfonder. Det har gått från att ha varit ett

ganska självklart val för företagen till att ha blivit ett beslut med noggranna finansiella överväganden. Numera krävs taktik och kunskap för att få maximal användning av periodiseringsfonden som ”ett lån” där jämförelser med alternativa räntekostnader är viktiga. Alltså kan periodiseringsfonden fortfarande vara ett bra alternativ vid resultatutjämnning även om räntebeläggningsen har resulterat i försämrade villkor för de svenska aktiebolagen.

4.6 Räntebeläggningsen i praktiken – periodiseringsfondens framtid

Tre fjärdedelar av redovisningskonsulterna och revisorerna tror att deras klienter inte kommer att sätta av lika mycket i periodiseringsfonder jämfört med innan räntebeläggningsen infördes. Det är intressant att se, att vår undersökning med endast 25 intervjuer fick ungefär samma resultat som Svenskt Näringslivs undersökning med 1200 tillfrågade. I Svenskt Näringslivs undersökning angav 67% av de tillfrågade att de kommer att sätta av mindre eller ingenting alls till periodiseringsfonder efter räntebeläggningsen. De privata bolagen reagerar alltså på liknande sätt som de publika gjort enligt Svenskt Näringslivs undersökning. Två stycken (8 och 19) tyckte att det inte var ett svårt problem att undkomma räntebeläggningsen, då företagen efter lagändringen istället kommer att använda sig av överavskrivningar i större utsträckning. Överavskrivning är ju det andra sättet för ett aktiebolag att kunna sätta av pengar och skjuta upp skatten. Genom att analysera resultaten tror även vi att användningen av överavskrivningar kommer att öka som ett resultat av lagändringen.

4.7 Räntebeläggningsen – skatt eller ränta?

Respondenterna hade väldigt olika åsikter om redovisningen av räntebeläggningsen. Knappt hälften ansåg att det inte var något problem att räntebeläggningsen redovisas som en extra skatt och inte som en räntekostnad, samtidigt som lika många tyckte att det var ett problem. Ett fåtal sa att de inte hade funderat över detta och att de därför inte kunde svara på våra frågor kring ämnet.

De respondenter som ansåg att det inte fanns några problem med att räntebeläggningsen redovisas som en skatt, argumenterade för att räntebeläggningsen i praktiken verkligen är en skatt. En redovisningskonsult (12) menade att de obeskattade reserverna redan är knutna till skattevarianten och det därför är självklart att räntebeläggningsen ska hamna under den kategorin. Några stycken (10, 20 och 21) tyckte dessutom att det handlar om så små belopp att det inte innebär några redovisningsproblem. De som tyckte att räntebeläggningsen innebar ett problem lyfte fram att nyckeltalen blir lite sneda på grund av den aktuella redovisningsmetoden. Vidare menar de att det hade blivit mer korrekt om räntebeläggningsen hade redovisats som en räntekostnad för som det är nu blir det ingen helt rättvisande bild. En redovisningskonsult (23) begrundade ämnet

noggrant innan han svarade att konsekvenserna i nyckeltalsberäkningarna endast innebär problem då stora summor är avsatta till periodiseringsfonden. Vidare sade han att betydelsen av snedvridningen beror på vilka summor som använts vid analysen och att individuella förutsättningar avgör.

Av vår undersökning är det svårt att säga att det är optimalt med en redovisning av periodiseringsfonden som en extra skatt eller räntekostnad. De som vi intervjuar tycks ha väldigt olika mening om vad som är korrekt, samtidigt som ett fåtal uttryckligen säger att de inte ens har tänkt i dessa banor (det vill säga att nyckeltalen kan påverkas av räntebeläggnings). Dock är det så att de som säger att redovisa som en extra skatt innebär felaktigheter faktiskt talar om en förskjutning av mindre slag. Räntebeläggnings tror ingen av våra respondenter kommer att bli ett stort mätproblem utan endast en faktor som måste beaktas vid beräkningar. Vi tror att själva problematiken kring vad som är mest korrekt, att redovisa räntebeläggnings som en extra skatt eller som en räntekostnad, är något som inte redovisningskonsulter och revisorer generellt funderar över. Kanske är de mer inriktade på att lära sig de nya reglerna än att ifrågasätta dem. För att utreda situationen fullständigt hade vi behövt göra fler djupintervjuer på detta område. Men av vår insamlade data kan vi mest konstatera att rådande situation kan medföra en förskjutning av räntekostnader, samtidigt som lika många anser att inget problem föreligger.

4.8 Internationalisering – försvinner reserverna i Sverige?

Frågan (nummer sju, se bilaga 1) om reserver kommer att försvinna diskuterades ur flera synvinklar, vilket gav en stor spridning på svaren. Ungefär hälften tror att reserver generellt kommer att försvinna på lång sikt medan hälften anser att reserver kommer att finnas kvar i Sverige. En revisor (7) sade att det var svårt att jämföra Sverige med USA. Vidare pratade han om att reserver generellt sätt är av ondo och att det faktiskt normalt sätt är bättre att skatta direkt för vinsterna. Likaså sade samma revisor att räntebeläggnings är ett sätt att luckra upp periodiseringsfonderna och att det främst är periodiseringsfonderna som minskar i detta skede.

Trots den ökade internationaliseringen och trots USA:s påverkan på redovisningsområdet tror, vilket vi tidigare nämnt, hälften av revisorerna och redovisningskonsulterna att periodiseringsfonderna kommer att finnas kvar i Sverige. De motiverar detta med att användningen av periodiseringsfonden troligen kommer att minska i omfattning på grund av räntebeläggnings men att reserver i allmänhet säkerligen kommer att finnas kvar.

Argumentet för försvinnandet av reserver var att det finns tendenser på lång sikt i Sverige som visar på att reserverna minskar. Skattereformen på 1990-talet är ett exempel och ett annat är det fenomen som händer i aktiebolag idag där den nya räntebeläggnings bidrar till en minskad användning av periodiseringsfonden. En redovisningskonsult (4) säger att han har sett att reserver har minskat i omfattning

under de senaste 20 åren. Anledningen tror han har varit att reserver är ovanligt utomlands och att Sverige vill anpassa sig internationellt. Samtidigt menar en annan redovisningskonsult (17) att hon tror att reserver kommer att minska, men att företagen verkligen behöver hjälpen och möjligheten att sätta av pengar inför framtida förlustår. Det är negativt om de försvinner då företag klarar sig ekonomiskt mycket bättre när reserver finns som hjälpmedel.

När vi analyserar resultaten ovan kan det sägas att användandet av periodiseringsfond troligtvis kommer att minska i aktiebolag efter införandet av räntebeläggningen. Då det gäller om reserver i allmänhet kommer att försvinna råder det delade meningar. Sveriges skattemässiga situation är annorlunda än till exempel i USA och därför skulle det kunna vara en orsak till att reserver behålls. Somliga redovisningskonsulter och revisorer menar däremot att USA har stor påverkan på oss och att på sikt är det möjligt att reserverna därför försvinner. Sammanfattningsvis kan det sägas att det är svårt att spekulera framåt om vad som kommer att ske med tillämpningen av reserver och att det finns motiv både för och emot ett försvinnande av reserver i Sverige. Vissa tendenser under de senaste 20 åren i Sverige visar på att möjligheterna att sätta av till reserver har minskat i antal. För aktiebolag finns det endast kvar överavskrivningar och periodiseringsfonder för att skapa resurser inför kommande förlustår eller för att utnyttja skattecredit. Vid ett minskat användande av periodiseringsfonden kommer eventuellt nyttjandet av överavskrivningar att öka.

5 Slutsats

I detta kapitel summerar vi uppsatsens viktigaste slutsatser från vårt resultat och analyskapitel.

Våra respondenter har haft många åsikter kring periodiseringsfonden, både positiva och negativa. Övervägande del ansåg att periodiseringsfonden var utmärkt för företag att använda för resultatutjämnning när konjunkturen fluktuerar. En del nämner att periodiseringsfonden är en bra möjlighet till skattecredit, som i sin tur kan användas till investeringar. Periodiseringsfonden kunde innan räntebeläggningsen ses som ett skattefritt lån. Vidare tycker många att periodiseringsfonden var bra före räntebeläggningsen men att den nu inte alls är lika förmånlig. Så gott som alla respondenter var missnöjda med lagändringen men de kunde inte komma med några konkreta förslag på hur lagändringen hade kunnat göras bättre. De menar att det är fel att straffa företagen för avskaffandet av arvs och gåvoskatten. De var alla överens om att tycka att privata aktiebolag drabbas hårdare av lagändringen än publika aktiebolag. De menar att privata aktiebolag har svårare att klara svängningar i konjunkturen då de har en rårare finansiella situation. De behöver därför en skattelättnad för att kunna jämna ut resultatet mellan bra och dåliga år. Något annat negativt med periodiseringsfonden är det faktum att skattecrediten skall betalas i framtiden och det är viktigt att komma ihåg.

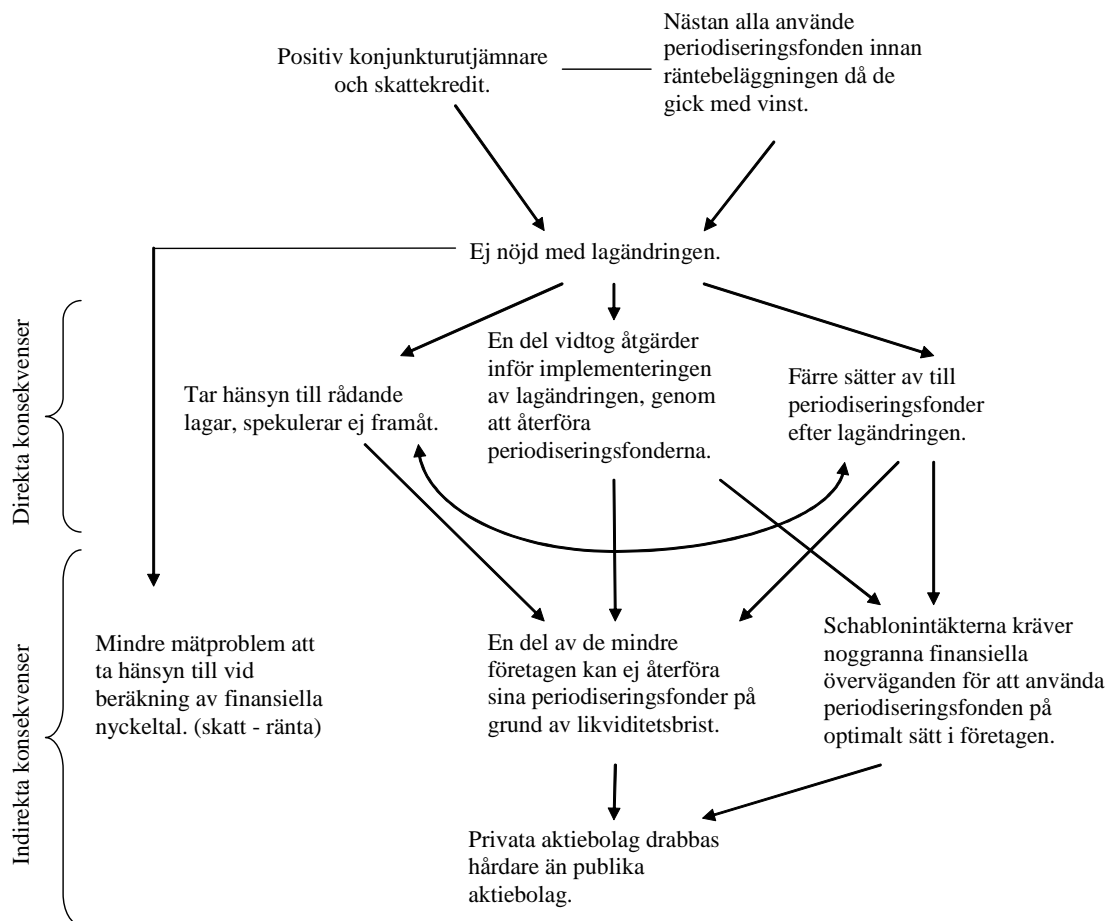
Periodiseringsfonden har företagen använt flitigt före lagändringen, då i genomsnitt cirka 90 % av företagen i vår undersökning har använt denna möjlighet när de gått med vinst. Små redovisningsbyråer angav en lägre användningsprocent av periodiseringsfonden än stora redovisningsbyråer. Dryga majoriteten av våra respondenter har sett mönster i att företagen har återfört delar eller samtliga periodiseringsfonder. Tidigare var det självklart för företagen att använda periodiseringsfonden som redskap för skattecredit med resultatutjämningsmöjlighet men efter lagändringen krävs noggranna finansiella avväganden. Numera krävs det taktik och kunskap för att kunna använda periodiseringsfonden optimalt. De viktigaste faktorerna för företagen att ta hänsyn till vid användningen av periodiseringsfonden är:

- ❖ Om de kan använda sig av överavskrivningar istället för periodiseringsfonder som reserv så är det bättre.
- ❖ Om det finns möjlighet att låna pengar med en ränta som ligger under statslåneräntan så är det ett bättre alternativ
- ❖ Om företaget kan förränta pengarna som sätts av till periodiseringsfonder till en bättre procentsats än de kostnader som periodiseringsfonden medför så är periodiseringsfonden fortfarande ett bra alternativ.
- ❖ Periodiseringsfonden är ett prövningsfritt lån och för företag som inte beviljas lån av banker eller kreditinstitut är periodiseringsfonden ett bra alternativ

Huruvida räntebeläggnings ska redovisas som en skatt eller ränta ansåg respondenterna inte vara ett stort problem. Att räntebeläggnings enligt bestämmelserna ska redovisas som en skatt och inte i form av en ränta anses bara leda till en mindre snedvridning. Det praktiska arbetet med att redovisa räntebeläggnings ansågs inte vara krångligt.

Tre fjärdedelar av våra respondenter tror att deras klienter på grund av lagändringen kommer att sätta av mindre pengar till periodiseringsfonder jämfört med innan lagändringen. Några har under sin yrkeskarriär sett att reserver i det svenska systemet tagits bort. Om reserverna kommer tas bort helt från det svenska systemet råder det oenighet om. Något som talar för att de kommer att försvinna är att det sker en internationalisering och att förekomsten av reserver är ovanlig i utlandet.

5.1 Översikt av studien med hjälp av Grundad Teori och kategorisering

Figur 6. Ett sammandrag av konsekvenserna av räntebeläggnings av periodiseringsfonderna. Källa: Henriksson, Iwahr, Åkesson (2006)

5.2 Förslag på fortsatt forskning

Då lagändringen nyligen trätt ikraft så är det svårt att säkert uttala sig om följderna av den. Därför skulle det vara intressant att göra en uppföljning till vår undersökning och se hur det har utvecklats och vad som verkligen har hänt. Kanske finns inte ens räntebeläggnings kvar pga. regeringsskifte eller att staten inte får in den pengamängd som de önskar när de tog bort arvs och gåvoskatten. Vår undersökning handlar framförallt om åsikterna angående periodiseringsfonden och dess räntebeläggning. Eftersom debatten är het just nu är kanske de negativa åsikterna om räntebeläggnings starkare än vad de kommer att vara om ett par år. En vidare kvalitativ forskning är ett förslag på fortsatta studier. Man kan också göra undersökningarna direkt i företagen om man inriktar sig på de lite större som besitter kunskapen om detta. Då får man företagarnas åsikter direkt istället för redovisningsbyråernas.

En uppföljning av den kvantitativa studien som Svenskt Näringsliv gjorde vore intressant. Då får man reda på mer konkret hur användandet av periodiseringsfonden förändrats och inte bara åsikter och uppskattningar kring det.

6 Källförteckning

6.1 Litteratur

Andersen, Ib (1998), "Den uppenbara verkligheten", Val av samhällsvetenskaplig metod, Studentlitteratur Lund

Artsberg, Kristina (1992) "Normbildning och redovisningsförändring", Lund University Press

Artsberg, Kristina (2005) "Redovisningsteori – policy och – praxis", Liber Ekonomi, Upplaga 2:1

Bryman, Alan och Bell, Emma (2005) "Företagsekonomiska forskningsmetoder", Liber Ekonomi, Upplaga 1:1

Engström, Stefan (2005) "Räntebeläggnings av periodiseringsfonderna- en obeskattad reservs vara eller inte vara" I: Balans Nr 5, 2005 sid 17-19

Eriksson, Lars Torsten och Wiedersheim-Paul, Finn (1997) "Att utreda forska och rapportera", Liber Ekonomi, Upplaga 5:1

Gustavsson, Bengt (1998) "Metod: Grundad Teori för ekonomer – Att navigera i empirins farvatten", Academia Adacta, Upplaga 1:1

Hansson, Sigurd, Arvidsson, Per och Lindqvist, Hans (2001) "Företags- och räkenskapsanalys", Studentlitteratur, Upplaga 9

Jacobsen, D.I (2002) Vad, Hur och Varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen. Studentlitteratur Lund

Lodin, Sven-Olof, Lindencrona, Gustaf, Meltz, Peter och Silfverberg, Christer (2005) "Inkomstskatt- en läro- och handbok i skatterätt del 1 och 2", Studentlitteratur, Upplaga 10

Patel, Runa och Davidson Bo (1991) "Forskningsmetodikens grunder, Att planera, genomföra och rapportera en undersökning", Studentlitteratur Lund

Thomasson, Jan, Arvidson, Per, Lindquist, Hans, Larson, Olov och Rohlin, Lennart (2002) "Den nya affärsredovisningen", Liber Ekonomi, Upplaga 13:1

Thomasson, Jan (2004) "Extern redovisning och finansiell analys", Liber Ekonomi, Upplaga 11

6.2 Elektroniska källor

Statistiska centralbyrån:

http://www.scb.se/templates/Listning1_____19851.asp

Skatteutskottets betänkande 2004/05 SkU:17:

http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=3325&dok_id=GS01SkU17

Regeringens proposition 2004/05:38:

<http://www.regeringen.se/sb/d/374/a/32477>

Därför har vi skatter:

<http://www.regeringen.se/sb/d/2552/a/14496>

Nationalencyklopedin, räntekostnad:

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=O303310&i_word=r%e4ntekostnad&i_h_text=1&i_rphr=r%e4ntekostnad

Nationalencyklopedin, skatt:

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=307270&i_word=skatt

Retroaktivitetsförbudets betydelse:

[http://www.jur.lu.se/Internet/Biblioteket/Examensarbeten.nsf/0/FA642138177BD771C1256FC3005AD4B6/\\$File/xsmall.pdf?OpenElement](http://www.jur.lu.se/Internet/Biblioteket/Examensarbeten.nsf/0/FA642138177BD771C1256FC3005AD4B6/$File/xsmall.pdf?OpenElement)

Svenskt Näringslivs undersökning:

[http://sn.svensktnaringsliv.se/sn/publi.nsf/Publikationerview/088C847F479EC818C12570830023A962/\\$File/PUB200509-014.pdf](http://sn.svensktnaringsliv.se/sn/publi.nsf/Publikationerview/088C847F479EC818C12570830023A962/$File/PUB200509-014.pdf)

Yttrande från Advokatsamfundet:

<http://www.advokatsamfundet.se/platform/components/upload/consume/streamFile.asp?id=1936>

6.3 Lagar

FARs Samlingsvolym 2005 Del 1, Far förlag

Rabe, Gunnar (2005) ”Skattelagstiftning” Gunnar Rabe och Norstedts Juridik AB, Upplaga 1:1

6.4 Orefererade källor

Pettersson , Gertrud (1997) ”Att skriva rapporter – Om formen och dess betydelse för innehållet”, Ekonomihögskolan, Lund

Rienecker, Lotte och Stray Jörgensen, Peter (2004) ”Att skriva en bra uppsats”, Liber, Upplaga 1:2

Företagen betalar Perssons budget:

<http://di.se/Index/Nyheter/2005/09/21/157479.htm?src=xlink>

Bilaga 1

Frågeformulär

När vi använder ordet företag så menar vi privata aktiebolag.
Notera grundfakta såsom intervjupersonens namn och kön.

- 1) Vilken yrkesroll har du? (revisor, redovisningskonsult)
- 2) I vilken bransch/branscher är er revisionsbyrå verksam inom?
- 3) Vad tycker ni om förekomsten av periodiseringsfonder? Positiva och negativa aspekter.
- 4) Syftet med lagändringen är att kompensera för att arvs- och gåvoskatten tagits bort men tror ni det finns något ytterligare syfte?
- 5) Är ni nöjda med hur lagändringen skett? Har ni något alternativ till hur det skulle kunna göras bättre?
- 6) Det finns en politisk aspekt rörande införandet av räntebeläggningsfonder. Vid ett regeringsskifte kommer lagändringen förmodligen tas bort igen. Tar ni hänsyn till detta när ni råder era klienter?
- 7) USA har en negativ inställning mot reserver och de har ju en stor påverkan på hela världsekonomin. Ser ni någon tendens mot att reserverna i svenska företag successivt försvinner?
- 8) Vem tror ni drabbas hårdast av lagändringen privata eller publika aktiebolag och varför?
- 9) Ser du det som ett problem att den så kallade räntekostnaden redovisas som en extra skatt och inte under finansiella poster med tanke på finansiella nyckeltal?
- 10a) Hur stor andel av de privata aktiebolagen ni arbetar med använde periodiseringsfonden innan lagändringen?
- 10b) Kommer företagen att fortsätta sätta av pengar i samma utsträckning som tidigare till periodiseringsfonder efter lagändringen?
- 11) Vidtog företagen några åtgärder inför att lagändringen trädde ikraft? I så fall vilka och varför?
- 12) Om de ville återföra periodiseringsfonderna blev de begränsade pga. likviditetsbrist?
- 13) Avsluta med att fråga om de har något övrigt de vill tillägga eller några övriga funderingar och frågor.

Bilaga 2

Nummer	Kön	Byråstorlek	Yrke	Stad
1	K	SB	RK	Halmstad
2	M	LB	RK	Karlstad
3	M	SB	R	Kristinehamn
4	K	SB	RK	Karlstad
5	M	SB	R	Kristianstad
6	K	LB	RK	Norrköping
7	M	SB	R	Östersund
8	K	LB	RK	Jönköping
9	M	LB	RK	Mullsjö
10	K	LB	RK	Boden
11	K	LB	RK	Norrköping
12	M	LB	RK	Brynäs
13	K	SB	RK	Karlshamn
14	K	LB	RK	Lund
15	M	LB	RK	Stockholm
16	M	LB	R	Östersund
17	K	LB	RK	Kiruna
18	K	LB	RK	Malmö
19	M	LB	RK	Tomelilla
20	M	SB	RK	Kristianstad
21	K	SB	RK	Borås
22	M	LB	RK	Kristianstad
23	M	SB	RK	Sölvesborg
24	K	LB	RK	Klintehamn
25	M	SB	R	Falkenberg

RK= Redovisningskonsult
 R= Revisor
 K= Kvinna
 M= Man
 LB= Liten byrå
 SB= Stor byrå

